

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ

Εκπαίδευση (και) για ανάπτυξη

Ο τρόπος που έχει εξελιχθεί η κρίση στην ελληνική οικονομία ευνοεί την παρανόηση ότι η οικονομία είναι μόνο το δημόσιο ταμείο. Όμως, η ελληνική κρίση ήταν πρωτίστως κρίση ανταγωνιστικότητας και εξωτερικού ισοζυγίου. Για να διορθωθεί η σχετική ανισορροπία, απαιτείται συστηματική πρόοδος στη λειτουργία των αγορών και της διοίκησης και ειδικότερα στους πυλώνες που θα ενισχύσουν νέα επιχειρηματικότητα στραμμένη προς τις αγορές του εξωτερικού και όχι στο κράτος. Εάν αυτό δεν συμβεί, η εξισορρόπηση της ελληνικής οικονομίας θα γίνει αναγκαστικά με παγίωση χαμηλών εισοδημάτων και ευημερίας. Κομβικής σημασίας σε αυτή την αναζήτηση είναι η λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος. Η καλή λειτουργία του έχει βέβαια και αυτόνομη σημασία, για λόγους κοινωνικής κινητικότητας και συνοχής, ακόμη και λειτουργίας της δημοκρατίας.

Οι τρέχουσες εξελίξεις στην εκπαιδευτική πολιτική κινούνται σε αρνητική κατεύθυνση. Αντί να δρομολογηθεί η σταδιακή στροφή προς ένα σύστημα με περισσότερους βαθμούς ελευθερίας και υψηλότερη αποτελεσματικότητα, οι δημόσιοι πόροι χρησιμοποιούνται για να παγιωθούν χαρακτηριστικά παθογένειας και υστέρησης. Ειδικότερα, εντείνονται η αυστηρή κρατική ρύθμιση και η εξάρτηση από τον δημόσιο τομέα. Όσο και αν τα σχετικά προβλήματα υπάρχουν από δεκαετίες, η δρομολογούμενη έντασή τους θα λειτουργήσει ως τροχοπέδη όχι μόνο στην ανάπτυξη της χώρας αλλά και ακόμη στη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα της ίδιας της δημοσιονομικής σταθεροποίησης.

Τα επίμαχα σημεία είναι πολλά. Αύξηση του αριθμού των εισακτέων, σε πανεπιστημιακά τμήματα όπου ούτε η φοίτηση δεν θα μπορεί να γίνει με καλές συνθήκες ούτε η αποφοίτηση θα προσφέρει εφόδια για την αυριανή αγορά εργασίας. Αύξηση των μετεγγραφών φοιτητών πολύ πέρα από το όριο που επιτρέπει την εύρυθμη λειτουργία των ιδρυμάτων και καταστρατηγεί

ακαδημαϊκές αρχές. Εξάρθρωση της τεχνολογικής ανώτατης εκπαίδευσης και ενσωμάτωση δομών σε ΑΕΙ, χωρίς κατάλληλη αξιολόγηση. Προγραμματισμός για ίδρυση σχολών που θα επιδεινώσει τον εσωστρεφή χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Περιορισμός της δυνατότητας των ιδρυμάτων να σχεδιάζουν αυτόνομα μεταπτυχιακά προγράμματα, που θα παρακολουθούν τις μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, και ξενόγλωσσων τμημάτων, που θα προσελκύουν διεθνές ενδιαφέρον και πόρους. Συστηματική καθυστέρηση στη δρομολόγηση της αυτονομίας και λογοδοσίας των μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Τέτοιες εξελίξεις, και άλλες παρεμφερείς, μπορεί να προσφέρουν παροδικό όφελος σε επιμέρους ομάδες, και έτσι οι σχετικές αποφάσεις να μην προκαλούν αντιδράσεις αλλά και να γίνονται ευνοϊκά αποδεκτές. Όμως ο συνολικός υποβιβασμός της ποιότητας του συστήματος βλάπτει, μεσοπρόθεσμα, αλλά χωρίς καμία αμφιβολία, όλους όσοι μοχθούν καθημερινά για την εκπαίδευση και, φυσικά, τους μαθητές και φοιτητές.

Η ελληνική κοινωνία, και κάθε οικογένεια ξεχωριστά, καταθέτει επί δεκαετίες ένα υψηλό μερίδιο της αποταμίευσής της για την εκπαίδευση της νέας γενιάς. Ενώ όμως οι συνολικοί πόροι δεν ήταν στο πρόσφατο παρελθόν ανεπαρκείς, η δομή του συστήματος και η έλλειψη ευελιξίας και κινητρών οδήγησαν σε συστηματική υστέρηση. Πλέον, με την οικονομία να κινείται αναγκαστικά σε δύσκολο δημοσιονομικό μονοπάτι και με άμεση την ανάγκη να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο που θα επιτρέπει στη νέα γενιά να εκμεταλλεύεται τις τεχνολογικές και επιχειρηματικές προκλήσεις χωρίς να αναγκάζεται να ξενιτευτεί, μια ενδεχόμενη εμμονή σε αποτυχημένες συνταγές του παρελθόντος θα οδηγήσει, χωρίς καμία αμφιβολία, σε αδιέξοδο οικονομικό και κοινωνικό.

Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

